

יום טוב פרק שני ביצה

ב.

עין משפט נר מצוה

א א מיי פ"ב מהל' חגיגה
הכלל די:
ב ב מיי פ"ח מהל'
מדות הלכה די:
ג ג מיי פ"ח מהל'
זכה הלכה כ' סגמ
לאון פ"ג טו"ש ח"מ ס"י
רג ספ"י י' רבך אלפס
כ"ב פ"ט דף ג' ע"ב:
ג ד ה מיי פ"ג מהל'
מעשה הקרבנות ה"ו
סגמ עש"ק קפג:
ג ד ו מיי פ"ג מהל' י':

רבינו חננאל

הזכיר מעשה שרומה לו, והוא דאמר רב ה' ברתיה י' אבי שקיל ואי בעי לא שקיל. ודייקין מינה טעמא דהוה ליה לוי ולניסיב, אבל אי פריש ואמר לניסיב והוה ליה, אי נסיב ברתיה שקיל, ואי לא נסיב לא שקיל. תני תנא קמיה דר' יצחק, מאי דכתיב ויקרב את העולה ויעשה כמשפט, כמשפט עולת נדבה, מה עולת נדבה כתיב בה אע"פ עולה קרבנו מן הבקר וגו', וכתיב בה וסמך ידו על ראש העולה וגו', כך עולת חובה טעונה סמיכה. אמר ליה זו לביש' היא דאצ"ג דכתיב סמיכה בשלמי נדבה, שואמר ואם זבח שלמים קרבנו וגו', וסמך ידו על ראש קרבנו, כיון דבשלמי חובה לא כתיב סמיכה לא יליפי הני מוה"ל, ולפיכך שנו ביש' במשנתנו מביאין שלמים ואין סומכין, דאי ביה כיון דגמרי שלמי חגיגה וסומכין ליה לא היה צריך לתבוע כמשפט הלימוד הימנו סמיכה בעולת חובה, אלא אפילו בלא פסוק יליף עולה מעולה, כמה דילפי שלמי חובה משלמי נדבה. ורחיקין ומאמר דב"ה זה ששינוי סמיכה בשלמי חובה משלמי נדבה למדו אותה, דלמא חובה מחובה שלמי חובה מעולת חובה ועולת חובה גופה ביניא קרא מפורש שיש בה סמיכה, ולפיכך אתא כמשפט לומר מעולת חובה טעונה סמיכה. ואמרין (ל) למה דחית שלא למדו סמיכה לשלמי חובה משלמי נדבה, דאיכא למיפך מה לשלמי נדבה שכן מצויין בכל השנה כולה ולפיכך טעונן, אבל שלמי חובה שאינן אלא בימים טובים בלבד לא, עולת חובה נמי איכא למיפך מה לעולה שכן כליה, תאמר בעלמא חובה שאין עולה מחול למזבח אלא דם וחלב בלבד. ופיקוקין אלא [אתיא] מבינייהו, כלומר אתיא משתיין מעולת חובה ושלמי נדבה. ושלמי חובה לביש' לא בעי סמיכה, והתניא אי"ר יוסי לא נחלקו ביש' וביה על שלמי חובה שטעונן כו'. ת"ר מעשה בחלל שחביא עולה לעורה למסוך כו'.

נזיר ואינו מג'ח. ודוקא דקאמר הכי אזל אס אמר אפכא על מנת שאכלא משום חגיגה הרי עלי תודה לא וכן נזיר וכן משמע בסמוך דקאמר דטעמא דלמור הוה ליה ולניסיב כו' וכן פי' בקוטנ' שפירש טעמא משום דכיון דלמור הרי עלי נתחייב דלמירה לגבוה כמסירתו להדיוט וכי אמר ע"מ לאו מילתא היא:

ויקרב את העולה ויעשה כמשפט
רש"י דקאי אעולה של אהרן שנאמר צ' שמיני ולא נירחא דהא קאי אעולת צבור א דהכתיב שעיר העם ומד אס"כ כתיב ויקרב את העולה ועולה של אהרן מפורשת צפסוק אחר צפרשה לך נראה דלפ"ן הכי נמי דקאי אעולה של צבור ל'מך ע"י עולת חובה שטעונה סמיכה. ומינה דלמור התם דלפ"ן טעונן סמיכה בקרבנות צבור אלא בשמי קרבנות וזו אינה מן המניין אלא ס' (פר) של ע"ז ופר של העלם דבר ולפי' רש"י דפירש דהכא מיירי בקרבן של אהרן שהא קרבן יחיד נחא וי"ל דהא דקאמר דלפ"ן לרייכין סמיכה אלא צ' קרבנות היינו דוקא בקרבנות שהן לדורות אצל הכה מייירי בקרבן המלוואים שהיה לפי שעה ומי"מ קשה דהיינו ילפינן דורות משענה דקא למד על עולת חובה שטעונה סמיכה ועוד הכי ילפינן יחיד מנזכור דהא פי' דקרא דועשה כמשפט מיירי בקרבן צבור ולפי' רש"י נחא ועוד י"ל שניא השה לשניהם הואיל וגלה לנו קרא דויקרב את העולה וגו' דילפינן שעה מדורות וקרבן צבור מקרבן יחיד דכתיב אדם כי יקריב לדורות וה"ה דלילפי דורות משעה ויחיד מנזכור ועוד אמר הר"מ דיש לישב פי' רש"י ולעולם פשטיה דקרא דויקרב העולה מיירי בקרבן צבור ואי קשיא הא אינה טעונה סמיכה כדקאמר צ' סמיכות צבור י"ל דלפ"ן ה"ג אלא אס אינו ענין לקרבנות צבור דהא ק"ל דלפ"ן טעונן סמיכה אלא בשמי קרבנות צבור וזו אינה מן המניין תהוה ענין לקרבנות אהרן שהא קרבן יחיד: **דל"א גמרי** ש"מי חובה ב'ו. השמא אית ליה לרבי יצחק צר אבא דטעמא דצ"ש דלמרי אין סומכין היינו משום דלפ"ן טעונן סמיכה ולא כרבי יוסי דקאמר בסמוך דלפ"ן צתקף כו' ורש"י פי' צמתני' טעמא משום שצתקף שמתמש צבעלי חיים ויפה פי' א' דצפ"י אין דורשין (חגיגה דף טו:): משמע דצהכי פליגי לרבי יוחנן:

דל"מא מעולת חובה גמרי. ואס תאמר והא הוה דבר הגא מן ההיקש דעולת חובה לא ידעין אלא מנדבה דכמשפט דבר הלמד דהיקש אינו חוזר ומלמד צננין אצ וי"ל דצביא היא צוצחיס (דף ג') אס חוזר ומלמד צננין אצ ואס לאו והכא קאמר אס תמני' לומר חוזרין ומלמדין צננין אצ דבר הלמד דהיקש מעולת חובה גמרי לה דחובה מחובה וליפ"ן והביא

ואגלח ממועות מעשר שני מהו א"ל ג'נדרור ואינו יוצא ג'נדרור ואינו מגלח: ההוא גברא דאמר להו הוה ליה ארבע מאה זוזי לפלוני ולנסיב ברת' א' אמר רב פפא י'ארבע מאה שקיל וברתיה אי בעי נסיב אי בעי לא נסיב טעמא דאמר הוה ליה ולנסיב אבל אי אמר לנסיב ויהו ליה אי נסיב שקיל ואי לא נסיב לא שקיל: יתיב מרימר וקאמר להא שמעתא משמיה דנפשיה א"ל רבינא למרימר אתון הכי מתניתו לה אנן כדבעא מיניה ריש לקיש מר' יוחנן מתניתין לה: תני תנא קמיה דר' יצחק בר אבא ויקרב את העולה ויעשה כמשפט עולת נדבה למד ע"י עולת חובה שטעונה סמיכה א"ל דאמר לך מני ביה שמאי היא דלא גמרי שלמי חובה משלמי נדבה היא בית הלל כיון דגמרי שלמי חובה משלמי נדבה עולת חובה נמי לא תבעי קרא דגמרי מעולת נדבה וממאי דבית הלל שלמי חובה משלמי נדבה גמרי דלמא מעולת חובה גמרי ועולת חובה גופא בעיא קרא מאי שנא משלמי נדבה דלא גמרי שכן מצויין מעולת חובה נמי לא גמרי שכן כליה (אלא) אתיא מבינייהו וסברי בית שמאי שלמי חובה לא בעו סמיכה והתניא אמר רבי יוסי הלא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הסמיכה עצמה שצריך על מה נחלקו על חכף לסמיכה שחיטה שבית שמאי אומרים אינו צריך ובית הלל אומרים צריך הוא דאמר כי האי תנא דתניא אמר רבי יוסי בר' יהודה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על חכף לסמיכה שחיטה שצריך על מה נחלקו על אינו צריך ובית הלל אומרים צריך: ת"ר מעשה בחלל הזקן שהביא עולתו לעזרה לסמוך עליה ביו"ט חברו עליו תלמידי שמאי הזקן אמרו לו מה טיבה של בהמה זו אמר להם נקבה היא ולזבחי שלמים הבאתיה כשכש להם בזנבה והלכו להם ואותו היום גברה ידם של בית שמאי על בית הלל ובקשו לקבוע הלכה כמותן והיה שם זקן אחד מתלמידי שמאי הזקן ובבא בן בוטא שמו שהיה יודע שהלכה כבית הלל ושלא

ואגלח ממועות מעשר שני קרבנות שגזר עליו הכתוב ציוס נגלחמו חקנה ממועות מעשר שני: נדור. על התודה ואינו יוצא זה ידי חגיגה: נזיר ואינו מגלח. ממועות מעשר אלא מן החולין דכיון דלמור הרי עלי נתחייב דלמירה לגבוה כמסירה להדיוט וכי הדל אמר יוצא מנת לאו מילתא היא: **הוא גברא.** מנה ממועות מיתה היה: **לפ"ן שמעטא.** דלמור הרי עלי תודה ולא זה ידי חגיגה: **משמיה דנפשיה.** ולא אמר לה צלשון צביא אלא מאלו אמרה האומר הרי עלי תודה ולא זה ידי חגיגה הריני נזיר ואגלח ממועות מעשר שני נזיר ואינו נזיר ואינו מגלח: **אסון הכי מסנינו.** לה. מאליה ולא משמיה דר' יוחנן: **אנן כדבעא מיניה ריש לקיש מר' יוחנן מסנינו.** לה. דלמד ליה ר' יוחנן הכי: ויקרב אס עולה. עולת יום שמיני של מלוואים שהטיל הכתוב על אהרן חובה ליום קח לך עגל בן צקר לחטאת ואיל לעולה ממינים (ויקרא ט): **ועשה כמשפט.** מה משפט האומר בעולת חובה על כרחיך כמשפט המפורש בעולת נדבה צווקרא קאמר שכל משפטי עולה ושלמים שס נאמר וצשל נדבה דבר הכתוב דכתיב אדם כי יקריב מכם משמע לכשירצה יקריב וכתיב התם וסמך ידו וחתא האי כמשפט דכתיב בעולת חובה ללמד עליה שמתעב סמיכה (ס) כשאר משפטי נדבה: אמר ליה. ר' יצחק לתנא: דאמר לך מני. הא דליצטרך קרא להכי ולא גמר לה צננין אצ דמה מנינו צנדבה שהיא עולה וטעונה סמיכה אף חובה שהיא עולה כמותה טעונן סמיכה: צ"ש היא. דלמור צמתניתין מציאין שלמים על י"ט שן חובה ואין סומכין עליהן וטעמא מאי משום דסמיכה צווקרא כתיב צשלמי נדבה ואס זבח שלמים קרבנו וסמך ידו וגו' (ט) וקא צברי לא גמרינן חובה מנדבה דפריקין מה נלדבה שכן מצייה בכל שעה שירצה יתנדב ויביא תאמר צחובה שאינה אלא לכשתחייב הלכן * לא דחיא סמיכה דידהו יום טוב הלכן עולת חובה נמי אי לא דפרט צה קרא כמשפט לא הוה צביא סמיכה דחובה מנדבה לא גמרי: **וממאי דציש הלל כו'.** דלמא לעולם חובה חוביה מלמא לא גמרינן אלא בית הלל חובה מחובה גמרי שלמי חובה מעולת חובה הלכן עולת חובה צביא האי קרא דכמשפט להיות מפורש צה ואי לא לא הוה ידעינן סמיכה לא

ואגלח ממועות מעשר שני מהו א"ל ג'נדרור ואינו יוצא ג'נדרור ואינו מגלח: ההוא גברא דאמר להו הוה ליה ארבע מאה זוזי לפלוני ולנסיב ברת' א' אמר רב פפא י'ארבע מאה שקיל וברתיה אי בעי נסיב אי בעי לא נסיב טעמא דאמר הוה ליה ולנסיב אבל אי אמר לנסיב ויהו ליה אי נסיב שקיל ואי לא נסיב לא שקיל: יתיב מרימר וקאמר להא שמעתא משמיה דנפשיה א"ל רבינא למרימר אתון הכי מתניתו לה אנן כדבעא מיניה ריש לקיש מר' יוחנן מתניתין לה: תני תנא קמיה דר' יצחק בר אבא ויקרב את העולה ויעשה כמשפט עולת נדבה למד ע"י עולת חובה שטעונה סמיכה א"ל דאמר לך מני ביה שמאי היא דלא גמרי שלמי חובה משלמי נדבה היא בית הלל כיון דגמרי שלמי חובה משלמי נדבה עולת חובה נמי לא תבעי קרא דגמרי מעולת נדבה וממאי דבית הלל שלמי חובה משלמי נדבה גמרי דלמא מעולת חובה גמרי ועולת חובה גופא בעיא קרא מאי שנא משלמי נדבה דלא גמרי שכן מצויין מעולת חובה נמי לא גמרי שכן כליה (אלא) אתיא מבינייהו וסברי בית שמאי שלמי חובה לא בעו סמיכה והתניא אמר רבי יוסי הלא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הסמיכה עצמה שצריך על מה נחלקו על חכף לסמיכה שחיטה שבית שמאי אומרים אינו צריך ובית הלל אומרים צריך הוא דאמר כי האי תנא דתניא אמר רבי יוסי בר' יהודה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על חכף לסמיכה שחיטה שצריך על מה נחלקו על אינו צריך ובית הלל אומרים צריך: ת"ר מעשה בחלל הזקן שהביא עולתו לעזרה לסמוך עליה ביו"ט חברו עליו תלמידי שמאי הזקן אמרו לו מה טיבה של בהמה זו אמר להם נקבה היא ולזבחי שלמים הבאתיה כשכש להם בזנבה והלכו להם ואותו היום גברה ידם של בית שמאי על בית הלל ובקשו לקבוע הלכה כמותן והיה שם זקן אחד מתלמידי שמאי הזקן ובבא בן בוטא שמו שהיה יודע שהלכה כבית הלל ושלא

ואגלח ממועות מעשר שני קרבנות שגזר עליו הכתוב ציוס נגלחמו חקנה ממועות מעשר שני: נדור. על התודה ואינו יוצא זה ידי חגיגה: נזיר ואינו מגלח. ממועות מעשר אלא מן החולין דכיון דלמור הרי עלי נתחייב דלמירה לגבוה כמסירה להדיוט וכי הדל אמר יוצא מנת לאו מילתא היא: **הוא גברא.** מנה ממועות מיתה היה: **לפ"ן שמעטא.** דלמור הרי עלי תודה ולא זה ידי חגיגה: **משמיה דנפשיה.** ולא אמר לה צלשון צביא אלא מאלו אמרה האומר הרי עלי תודה ולא זה ידי חגיגה הריני נזיר ואגלח ממועות מעשר שני נזיר ואינו נזיר ואינו מגלח: **אסון הכי מסנינו.** לה. מאליה ולא משמיה דר' יוחנן: **אנן כדבעא מיניה ריש לקיש מר' יוחנן מסנינו.** לה. דלמד ליה ר' יוחנן הכי: ויקרב אס עולה. עולת יום שמיני של מלוואים שהטיל הכתוב על אהרן חובה ליום קח לך עגל בן צקר לחטאת ואיל לעולה ממינים (ויקרא ט): **ועשה כמשפט.** מה משפט האומר בעולת חובה על כרחיך כמשפט המפורש בעולת נדבה צווקרא קאמר שכל משפטי עולה ושלמים שס נאמר וצשל נדבה דבר הכתוב דכתיב אדם כי יקריב מכם משמע לכשירצה יקריב וכתיב התם וסמך ידו וחתא האי כמשפט דכתיב בעולת חובה ללמד עליה שמתעב סמיכה (ס) כשאר משפטי נדבה: אמר ליה. ר' יצחק לתנא: דאמר לך מני. הא דליצטרך קרא להכי ולא גמר לה צננין אצ דמה מנינו צנדבה שהיא עולה וטעונה סמיכה אף חובה שהיא עולה כמותה טעונן סמיכה: צ"ש היא. דלמור צמתניתין מציאין שלמים על י"ט שן חובה ואין סומכין עליהן וטעמא מאי משום דסמיכה צווקרא כתיב צשלמי נדבה ואס זבח שלמים קרבנו וסמך ידו וגו' (ט) וקא צברי לא גמרינן חובה מנדבה דפריקין מה נלדבה שכן מצייה בכל שעה שירצה יתנדב ויביא תאמר צחובה שאינה אלא לכשתחייב הלכן * לא דחיא סמיכה דידהו יום טוב הלכן עולת חובה נמי אי לא דפרט צה קרא כמשפט לא הוה צביא סמיכה דחובה מנדבה לא גמרי: **וממאי דציש הלל כו'.** דלמא לעולם חובה חוביה מלמא לא גמרינן אלא בית הלל חובה מחובה גמרי שלמי חובה מעולת חובה הלכן עולת חובה צביא האי קרא דכמשפט להיות מפורש צה ואי לא לא הוה ידעינן סמיכה לא

ואגלח ממועות מעשר שני קרבנות שגזר עליו הכתוב ציוס נגלחמו חקנה ממועות מעשר שני: נדור. על התודה ואינו יוצא זה ידי חגיגה: נזיר ואינו מגלח. ממועות מעשר אלא מן החולין דכיון דלמור הרי עלי נתחייב דלמירה לגבוה כמסירה להדיוט וכי הדל אמר יוצא מנת לאו מילתא היא: **הוא גברא.** מנה ממועות מיתה היה: **לפ"ן שמעטא.** דלמור הרי עלי תודה ולא זה ידי חגיגה: **משמיה דנפשיה.** ולא אמר לה צלשון צביא אלא מאלו אמרה האומר הרי עלי תודה ולא זה ידי חגיגה הריני נזיר ואגלח ממועות מעשר שני נזיר ואינו נזיר ואינו מגלח: **אסון הכי מסנינו.** לה. מאליה ולא משמיה דר' יוחנן: **אנן כדבעא מיניה ריש לקיש מר' יוחנן מסנינו.** לה. דלמד ליה ר' יוחנן הכי: ויקרב אס עולה. עולת יום שמיני של מלוואים שהטיל הכתוב על אהרן חובה ליום קח לך עגל בן צקר לחטאת ואיל לעולה ממינים (ויקרא ט): **ועשה כמשפט.** מה משפט האומר בעולת חובה על כרחיך כמשפט המפורש בעולת נדבה צווקרא קאמר שכל משפטי עולה ושלמים שס נאמר וצשל נדבה דבר הכתוב דכתיב אדם כי יקריב מכם משמע לכשירצה יקריב וכתיב התם וסמך ידו וחתא האי כמשפט דכתיב בעולת חובה ללמד עליה שמתעב סמיכה (ס) כשאר משפטי נדבה: אמר ליה. ר' יצחק לתנא: דאמר לך מני. הא דליצטרך קרא להכי ולא גמר לה צננין אצ דמה מנינו צנדבה שהיא עולה וטעונה סמיכה אף חובה שהיא עולה כמותה טעונן סמיכה: צ"ש היא. דלמור צמתניתין מציאין שלמים על י"ט שן חובה ואין סומכין עליהן וטעמא מאי משום דסמיכה צווקרא כתיב צשלמי נדבה ואס זבח שלמים קרבנו וסמך ידו וגו' (ט) וקא צברי לא גמרינן חובה מנדבה דפריקין מה נלדבה שכן מצייה בכל שעה שירצה יתנדב ויביא תאמר צחובה שאינה אלא לכשתחייב הלכן * לא דחיא סמיכה דידהו יום טוב הלכן עולת חובה נמי אי לא דפרט צה קרא כמשפט לא הוה צביא סמיכה דחובה מנדבה לא גמרי: **וממאי דציש הלל כו'.** דלמא לעולם חובה חוביה מלמא לא גמרינן אלא בית הלל חובה מחובה גמרי שלמי חובה מעולת חובה הלכן עולת חובה צביא האי קרא דכמשפט להיות מפורש צה ואי לא לא הוה ידעינן סמיכה לא

(א) [מנחות ט: 15:] (ב) [ע"י מוספות זכיס ג' ד"ה אס:] (ג) [רש"י ל"מ, ד:] (ד) [ברכות מב. זכיס לג. מנחות ג'ג.] (ה) [מוספות לחגיגה פ"ג:] (ו) [קדושין מט: 1:] (ז) [ויקרא א:] (ח) [ס"א ושאה] (ט) [ויקרא ג:] (י) [ויקרא א:] (יא) [ג'ל שערין:]

תורה אור השלם
1. ויקרב את העולה ויעשה כמשפט:
ויקרא ט טז

גליון הש"ס

נב' אבר רב פפא ארבע מאה שקיל. ע"י נדרים מה ע"א ברין ד"ה לא שט: רש"י ד"ה ב"ש ב"ו לא רחינן סמיכה דידהו. וק"ל לפי מה דקיימין עתה דב"ש י"ל סמיכה כולל צשלמי חובה גם חול אסור דהו עזרה בקדשים דהא גם יוצא לא מוקף משמעת צננין קח מ"ה סמיכה כולל כמו כמ"ש רש"י צמתניתין ו"ע:

הגהות מהר"ב

נישבורג
[א] הו"ב ד"ה דלא נמרי וכו' דצ"ח אין דורשין משמע דכתיב פליגי לריי. נ"ב ע"י פסחים פ"ט ע"א מוס' ד"ה ואלו וכו':

מוסף רש"י

ועשה כמשפט. בעולת חובה כתיב ויחיה ציוס השמיני, והיא עולה חובה היתה דכתיב קח לך עגל בן צקר לחטאת ואיל לעולה ממינים, וכתיב סמיכה ממיס (מנחות צ: בכת"ב). למדו על עולת חובה שטעונה סמיכה. כיון האי דמלוואים, ועולת ראייה כמו עולת חובה היא (שם).

מוסף תוספות

א. דלעיל מינה (ויקרא ט, טו) כתיב ויקרב את קרבן העם. מ"ה. ב. דהיינו עולת המלוואים שהיא צבור ושעה, ולפיכך לה מעולת נדבה, דפרשת ויקרא שהיא קרבן יחיד ולדורות. מ"ה. ג. משמיו מלוואים שהיא קרבן צבור ולפי שעה.